

Nota

Alken, Motstraat – Lijsterlaan (Kerk Veld)

Programma van Maatregelen
2017J286



HAAST

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

Rik van de Konijnenburg
Grauwe Torenwal 6/00/1
B-3960 Bree (BE)
Mob. 0496 209 018
e-mail: rik@konijnenburg.com

Haast-rapport 2017-66/ wettelijk depot: D/2017/12654/66
verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R. en JANSSEN, J., (2017), Alken, Motstraat - Lijsterlaan (Kerk Veld), nota na proefsleuvenonderzoek, HAAST-rapport 2017-66, Bree, D/2017/12654/66

Projectcode:	2017J286
Naam erkende archeoloog:	Rik van de Konijnenburg
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00041
Locatiegegevens:	cfrt infra
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	Cfrt infra
Kadastergegevens:	Cfrt infra
Topografische kaart:	zie gegevens archeologienota: https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/4811
Alle betrokken actoren:	Rik van de Konijnenburg (erkend archeoloog), Joan Janssen (archeoloog)
	Dirk Deveux (contactpersoon initiatiefnemer),
	Joan Janssen, assistent-archeoloog
Betrokken personen buiten het project:	/
Contact:	Rik.vandekonijnenburg@telenet.be

© 2017 HAAST bvba, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree*

Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)

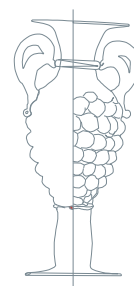
Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2017/12654/66

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

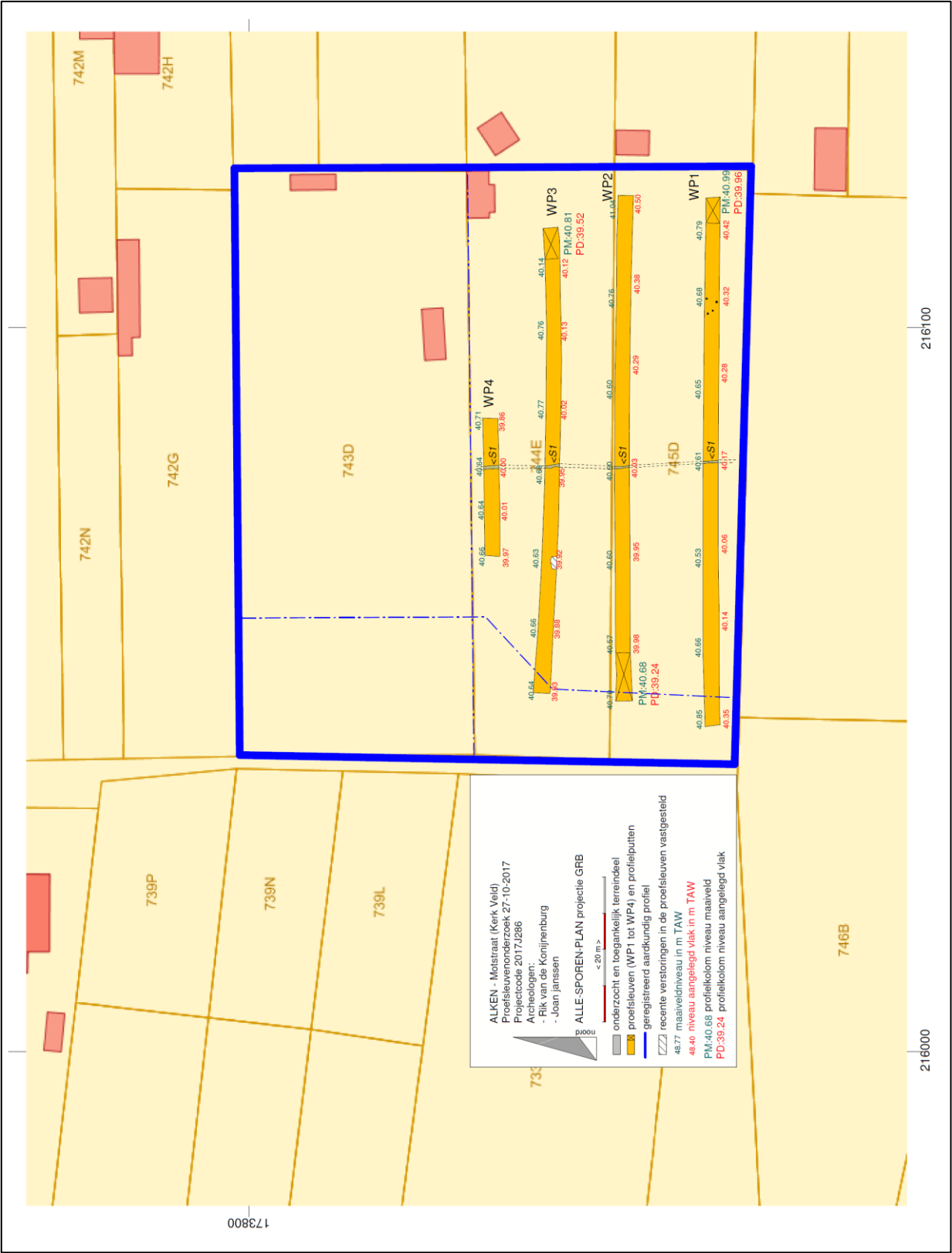
COVERFOTO: Het terrein gefotografeerd van zuid naar noord op 27/10/2017



INHOUD

1. Beschrijvend gedeelte	p.5
2. Bouwprogramma	p.7
3. Resultaten voorafgaand archeologisch onderzoek	p.8
4. Assessment van het terrein	p.9
5. Gemotiveerd advies	p.11

Allesporenplan projectcode 2017J286, Alken, Motstraat (Kerk Veld)



1. Beschrijvend gedeelte

Administratieve gegevens

Projectcode: 2017F312

Nummer wettelijk depot: D/2017/12654/

Naam en erkenningsnummer archeoloog: Rik van de Konijnenburg,
OE/ERK/Archeoloog/2015/00041, Grauwe Torenwal 6/00/1 – 3960 Bree

Naam en adres van de opdrachtgever: D & V Woonprojecten, Molenstraat
24, 3570 Alken, KBO 0683592850

Locatiegegevens:

Provincie: Limburg

Gemeente: Alken

Deelgemeente: Alken

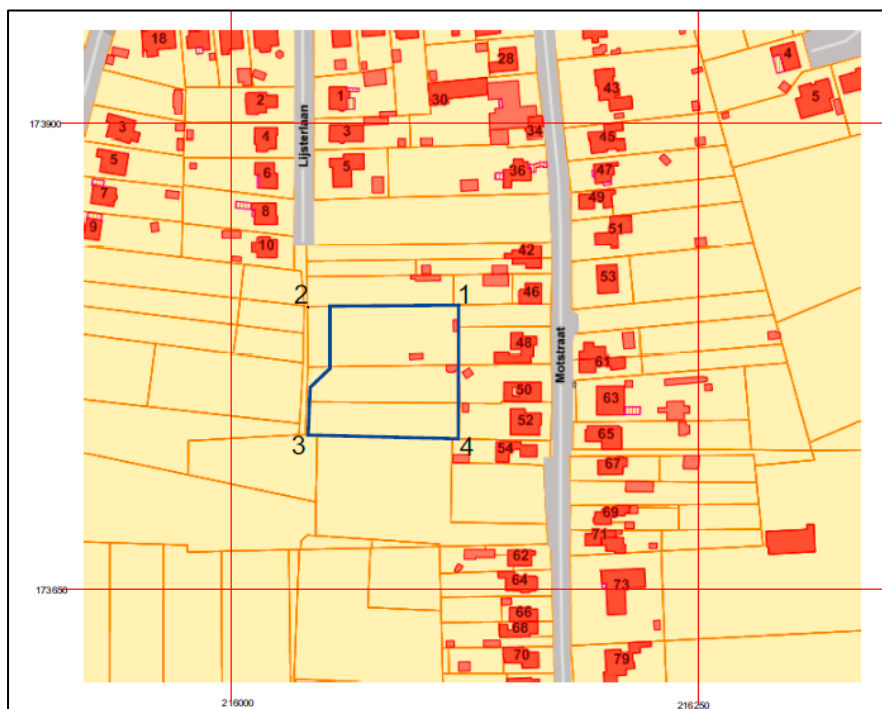
Adres: Motstraat - Lijsterlaan

Toponiem: Kerk Veld

Bounding box:

De xy-coördinaten (stelsel Lambert72):

Nr	X	Y
1	216121.970	173801.990
2	216040.980	173801.250
3	216039.700	173732.952
4	216122.250	173730.666



Afbeelding1: Bounding Box

Kadastrale gegevens: Het terrein is kadastraal geregistreerd als Alken, afdeling 2, sectie F, percelen 743d (partim), 744e (partim), 745d (partim). De totale oppervlakte van de percelen bedraagt 60 are, het projectgebied is 52,46 are groot en omvat enkel het gedeelte ten oosten van de op het kadastraleplan ingetekende stippellijn. Het gedeelte ten westen van de stippellijn maakt deel uit van de in 2016 reeds volledig vergunde verkaveling inclusief infrastructuurwerken (wegenis, nutsleidingen).



Federale
Overheidsdienst
FINANCIEN

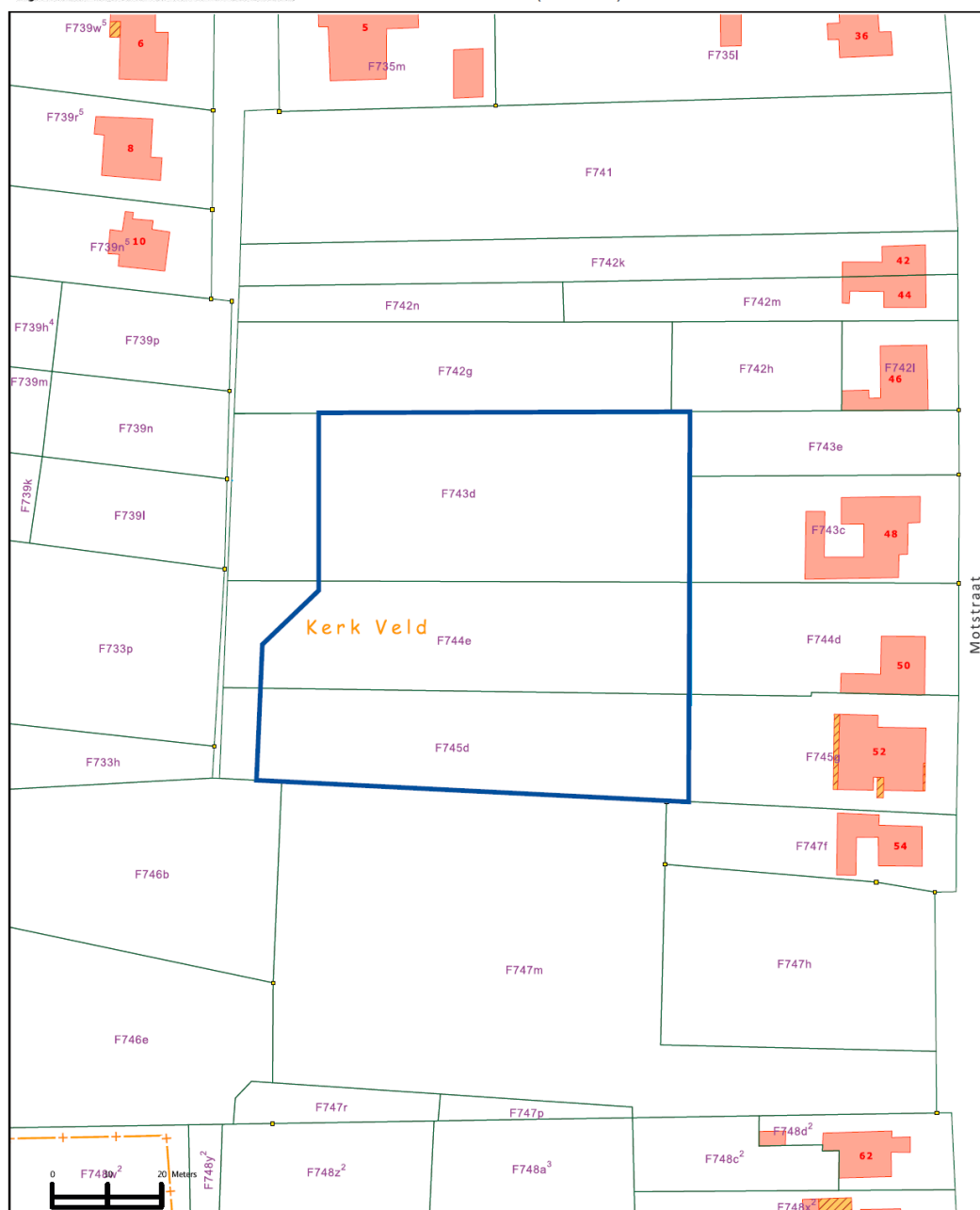
Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie

Alken Kerk Veld, afd 2 Sie F

Gecentreerd op: ALKEN 2 AFD

Toestand Laatste fiscale versie. (01.01.2017)

Schaal: 1/1000



Schaal: 1/1000



Afbeelding 2: Kadastraal uittreksel 01/01/2016

Begin- en einddatum van het onderzoek:

Het proefsleuvenonderzoek ter opmaak van deze nota startte op 27/10/ 2017 en werd afgerond op 27/10/2017, wat betreft het veldwerk.

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: Programma van maatregelen

2. Bouwprogramma

De verkaveling omvat 8 bouw kavels met centraal een T-vormige weg waaronder en waarnaast riolering en andere nutsleidingen zullen worden aangelegd. De eigenaar van perceel 743d, het meest noordelijk gelegen perceel, wenst echter voorlopig het perceel te behouden in de staat waarin het zich bevindt met uitzondering van het gedeelte dat ingenomen zal worden door de wegenis en nutsleidingen.

De aanleg van de wegenis gebeurt door het volledig weghalen van de teelaarde binnen de strook waarin de wegenis staat ingetekend. Eerst wordt centraal onder het wegdek een gescheiden rioleringsnet aangelegd met RWA-riolering en DWA-riolering. De RWA-riolering (regenwaterafvoer) bestaat uit betonnen buizen met een diameter van 400 mm en wordt op 1,50 m onder het maaiveld aangezet. De DWA-leidingen (droogweerafvoer/afvalwaterafvoer) bestaat uit grèsbuizen met een diameter van 250 mm en wordt aangezet op een diepte van 1,50 m onder het maaiveld. In beide gevallen is het maaiveld de top van de afwerkingslaag van de weg.

De aan te leggen weg bestaat uit een eerste onderfundering van 20 cm dikte bestaande uit zand met steenslag zonder toevoegsel. Daarop een 20 cm dikke laag steenslagfundering met continue korrelverdeling zonder toevoegsel, gevolgd door een 6 cm dikke onderlaag van asfaltbeton, afgewerkt met een 4 cm dikke laag asfaltbeton. De volledige koffer van de weg is 50 cm, plus één meter uit te graven voor de aanleg van de riolering.

Het bouwen van woningen zit niet in de verkavelingsaanvraag, wel de aanleg van wegenis en nutsleidingen (riolering, elektriciteit, water, gas, ...). De aan te leggen wegenis en hoofdleidingen voor riolering, elektriciteit, water en gas sluiten aan bij de in 2016 goedgekeurde en vergunde verkaveling die ten westen en ten zuiden van deze te verkavelen zone gelegen is. Die vergunning omvat eveneens het westelijk deel van de kadastrale percelen 743d, 744e en 745d zoals aangegeven op figuur 3, verkavelingsplan. Op andere figuren geeft een stippellijn de scheiding aan tussen de reeds vergunde verkaveling met infrastructuurwerken en de nog te realiseren verkaveling met infrastructuurwerken.

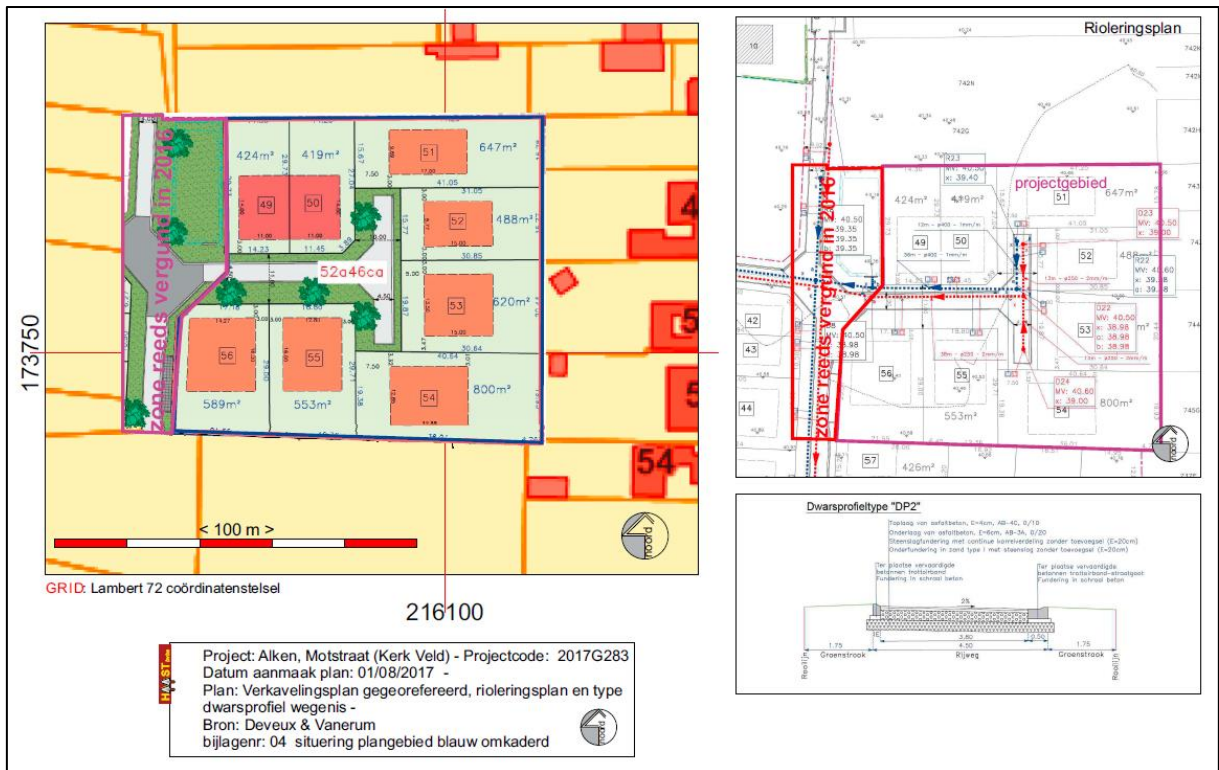


Fig. 3 Verkevelingsplan projectcode 2017G283, Rioleringsplan en Dwarsprofiel aan de aan te leggen wegnis
© Deveux & Vanerum

3. Resultaten voorafgaand archeologisch onderzoek

Afweging noodzaak verder onderzoek

Wat betreft het projectgebied Alken, Motstraat (Kerk Veld), projectcode 2017G283, zal via het programma van maatregelen een proefsleuvenonderzoek worden aanbevolen. Er zijn geen hoge verwachtingen naar prehistorische vondsten ondanks het feit dat het projectgebied op een lichte verhevenheid in het landschap gesitueerd is en in de nabijheid van een riviervallei ligt. Er zijn in de wijde omgeving geen aanwijzingen voor prehistorische aanwezigheid, waarschijnlijk ook omwille van een gebrek aan prospecties of opmerksaamheid van of interesse voor de streek van (amateur-)archeologen. Ook het aanplanten van boomgaarden en het ontstronken van bomen kan erg versturend gewerkt hebben met betrekking tot de stratigrafische positie van prehistorische artefacten waardoor mogelijk – indien toch aanwezig – de artefacten niet meer in hun juiste stratigrafische positie aangetroffen worden. Bijkomend lijkt het projectgebied toch ooit binnen het natuurlijke (over)stromingsgebied gelegen te hebben van de Herk. De komvormige depressie, duidelijk zichtbaar op het geïnterpoleerd digitaal hoogtemodel (fig. 23) waarbinnen het projectgebied gesitueerd is, lijkt sterk op een geërodeerde oever van een meanderend riviervallei dat doorheen het landschap stroomt. De boogvormige noordzijde van deze kom is vermoedelijk het restant

van een stootoever. Alleszins moet ruim voor de volle middeleeuwen het riviertje al een definitieve bedding gevonden hebben aangezien de parochiekerk St.-Aldegondis midden in het stroomgebied van de Herk en de Kleine Herk gebouwd werd.

Ten slotte wordt de oppervlakte van het nu te onderzoeken deel van het projectgebied beperkt tot de percelen 744e (partim) en 745d (partim) en de strook bestemd voor wegenis op perceel 743d. De eigenaar van perceel 743d wenst immers eigenaar te blijven van zijn grond en deze voorlopig te behouden als tuin in de staat waarin hij zich bevindt. De betekenis van “voorlopig” is gebonden aan de vervaltermijnen van de geldigheid van een verkaveling: een verkavelingsvergunning vervalt na 5 jaar indien binnen de termijn van 5 jaar de wegenis en bijhorende nutsleidingen niet zijn aangelegd. De termijn wordt met 5 jaar verlengd als de wegenis is aangelegd, maar binnen die termijn van 5 jaar moet minstens 1/3 van de kavels verkocht of bebouwd zijn. Indien zo volgt een bijkomende periode van 5 jaar waarbinnen minstens 2/3 van de bouwkavels dient verkocht of bebouwd te zijn. Met andere woorden de termijn van “voorlopig behoud van tuin op perceel 743d” kan, volgens de huidige vigerende wetgeving, 10 jaar aangehouden worden. Desalniettemin werden via het programma van maatregelen al proefsleuven op het perceel ingetekend worden aangezien het perceel niet kan ontlast worden van verder archeologisch onderzoek.

Hierdoor wordt de terreinoppervlakte die toegankelijk is voor verder archeologisch onderzoek wel beperkt van 5246 m² tot 3268 m² (de op perceel 743d gelegen bouwkavels hebben respectievelijk een oppervlakte van 424 m², 419 m², 647 m² en 488 m², samen 1978 m²).

Onderzoeksstrategie

Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd door 1 erkend archeoloog en 1 archeoloog-assistent. Voor het proefsleuvenonderzoek werd een projectcode 2017J286 gebruikt.

Gebruikt materiaal

De proefsleuven werden gegraven met een 21-ton kraan op rupsbanden met een graafbak van 2 m breed.

De locatie van de proefsleuven, samen met de niveaus van het maaiveld en het aangelegde vlak werden ingemeten met een SPECTRA PROMARK GNSS 220 gps-toestel met een afwijking horizontaal van 0,8 tot 1,2 cm en verticaal van 1,0 tot 1,4 cm.

4. Assessment van het terrein

Het aardkundig onderzoek: In drie proefsleuven werden afwisselend aan de oost- en westzijde profielkolommen aangelegd. In elke profielkolom werd een bodemopbouw aangetroffen die volledig beantwoordt aan de bodembeschrijvingen bijgevoegd bij de Bodemkaart van België.

Profielkolom 1 (oostzijde van proefsleuf 1) verschilt echter enigszins van de twee andere profielkolommen omdat precies daar waar de profielput werd aangelegd jarenlang door de

buren gecomposteerd werd. Dit heeft zijn invloed gehad op de ontwikkeling van het bodemprofiel door jarenlange gestage insijpeling van humus in dieperliggende lagen en door het ontwikkelen van een dikkere Ap-horizont dan in de twee andere profielkolommen.

De bodemopbouw in **profielkolom 1** is als volgt:

0 – 30 cm: Ap-horizont,

30 – 48/50 cm: Bh1-horizont

48/50 – 85 cm: Bh2-horizont

85 – (103 cm): Bt1-horizont

De bodemopbouw in de **profielkolommen 2 en 3** verloopt zeer gelijkaardig. Profielkolom 2 werd aangelegd op de westelijke kop van proefsleuf 2, profielkolom 3 werd aangelegd op de oostelijke kop van proefsleuf 3.

Voor beide profielkolommen geldt:

0 – 25/30 cm een grijze Ap-horizont

25/30 – 55/75 cm: Bt1-horizont

55/75 – 80 cm: Bt2-horizont.

80 – (144 en 124 cm): Bt3-horizont

Het proefsleuvenonderzoek

Er werden vier proefsleuven aangelegd, oost – west georiënteerd zoals voorgesteld in het programma van maatregelen bij archeologienota met ID 4811.

In geen enkele van de aangelegde sleuven werden archeologisch waardevolle of interessante sporen aangetroffen. De sporen die werden aangetroffen zijn één zeer recente afvalkuil in proefsleuf 3 en 4 recente, met Ap-materiaal opgevulde ronde paalkuilen in proefsleuf 1. Die paalkuilen vormen geen determineerbaar patroon, liggen ook niet in de lijn van een (oude) perceelscheiding, maar kunnen wel in verband gebracht worden met de aanwezigheid van een kleine paardenstal in de noordoost hoek van het onderzochte projectgebied.

Van zuid naar noord werd in de vier aanlegde proefsleuven, telkens in elkaars verlengde, een 12 tot 18 cm smal, licht grijs-geelbruin gevlekt greppelspoor aangetroffen. Het spoor staat op het allesporenplan over alle sleuven heen ingetekend als spoor 1. Het spoor was zeer vaag en kon in geen van de profielen als dusdanig duidelijk onderscheiden worden. Het spoor valt niet samen met een perceelscheiding, ook niet met 19^{de}-perceelscheidingen zoals ingetekend op de Atlas der Buurtwegen uit 1845. De rechtlijnigheid laat nochtans uitschijnen dat het spoor toch iets, ooit te maken gehad heeft met een perceelindeling, mogelijk een slechts heel tijdelijke indeling zoals met bijvoorbeeld schapenweiden weleens gebeurt of gebeurde.

Ook op luchtfoto's is geen enkele aanwijzing te vinden die mogelijk een verklaring biedt voor het spoor.

Misschien is wel de stippellijn, aangeduid op de Ferrariskaart uit 1771-1776, een verklaring alhoewel dergelijke stippellijnen een pad aanduiden. Maar gelet op de breedte van het spoor, tussen 12 en 18 cm, kan dit nauwelijks als pad kan bestempeld worden, eventueel wel als restant van een greppeltje dat naast het pad lag.

Algemeen kan gesteld dat het terrein gelet op de afwezigheid van archeologisch interessante sporen en archeologica kan vrijgesteld worden van verder archeologisch onderzoek.

5. Gemotiveerd advies

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek kan gesteld worden dat het terrein vanuit archeologisch oogpunt niet interessant is. Het proefsleuvenonderzoek heeft geen resultaten opgeleverd

Advies:

Op basis van de gegevens uit het landschappelijk booronderzoek en het archeologisch proefsleuvenonderzoek kan derhalve besloten worden dat het projectgebied geen resultaten zal opleveren wat betreft archeologische kennisvermeerdering. Het projectgebied kan daarom vrijgegeven worden van verder archeologisch onderzoek. Via dit programma van maatregelen stellen we voor om bij een herziening van de Gebieden Geen Archeologiekarta het projectgebied daarin op te nemen als GGA-gebied

Dit ontslaat echter de eigenaar van perceel 743d niet van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem aangezien de verkavelingsvergunning na 10 jaar dreigt te vervallen indien niet voldaan wordt aan de voorwaarden in de Vlaamse Codex Ruimtelijke ordening. De kavels te realiseren op perceel 743d zijn noodzakelijk om te voldoen aan de voorwaarde die stelt dat binnen een termijn van 10 jaar minstens 2/3^{de} van de kavels verkocht of bebouwd moeten zijn.

Het besluit het projectgebied vrij te geven van verder archeologisch onderzoek ontslaat de aannemer/bouwheer echter niet van zijn verplichtingen. **De aannemer/uitvoerder van de werken is gehouden aan de meldingsplicht van archeologische vondsten.** Deze melding van archeologische toevalsvondsten is wettelijk verplicht. De context zit vervat in [artikel 5.1.4](#) van het [Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013](#). De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.